

Kratko zaključno reasimiranje navedenih misli bi torej bilo:

Goli titularni izvenknjižni pridobitelj zemljišča ne more v izvršilnem postopku te nepremičnine uspešno izločevati, čeprav publicitetno načelo v korist zahtevajočemu upniku, ki je pridobil svojo pravico šele z izvršbo, v izvršbi ne velja. Izvenknjižni pridobitelj pa, ki ima za sebe pravni naslov za prenos lastninske pravice, in kateremu je nepremičnina tudi izročena v dejansko posest in užitek prej, kot je zahtevajoči upnik zavezanca-odsvojitelja segel z izvršbo na to nepremičnino, bo z izločitveno tožbo uspel. On ima pravico na nepremičnini, na katero se sega z izvršbo, in sicer presumirano lastnino. Ta njegova publicianska lastnina kot pravica na stvari sami pa povzroča nedopustnost izvršbe, ki sega na stvar, katera dejansko ni več zavezančeva imovina.

O B Z O R N I K.

Deveti kongres mednarodne unije odvetnikov.

Dr. Fran Skabernè.

Od 8. do 11. septembra 1938. se je v Budimpešti vršil deveti kongres mednarodne unije odvetnikov. Udeležili so se ga člani uprave in delegati 15 držav: Belgije, Bolgarije, Kine, Zedinjenih severoameriških držav, Francije, Holandije, Madžarske, Libanonske republike, Luksemburga, Poljske, Rumunije, Švedske, Švice, Čehoslovaške in Jugoslavije.

Nemci so prijavili dva „opazovalca“, ki jih pa nismo videli. Letos ni bilo več Avstrijcev, ki so bili večinoma Židje, toda zelo agilni delavci.

Jugoslavijo so zastopali: dr. Ivo Politeo, predsednik zagrebške odvetniške zbornice in letošnji predsednik „Saveza jugoslavenskih advokatskih komora“, Vlada Simić in Milan Ž. Živadinović, predsednik odnosno podpredsednik beograjske odvetniške zbornice, Žarko Jakšić iz Petrovgrada in dr. Fran Skabernè iz Ljubljane.

Razpravljalo se je samo na plenarnih sejah in sicer o sledečih referatih:

I. O sodnih taksah (Louis Sarran iz Pariza).

Referent je delegacijam razposlal vprašalno polo o tem, kakšne takse se pobirajo glede posameznih pravnih dejanj, sodnih odločb in listin, kako se pobirajo takse, ali samo od stranke, ki je pravdo izgubila, ali solidarno od vseh strank; kako so povprečno visoke v posameznih državah; kakšna sredstva naj se uporabijo, da se takse znižajo, kjer so previsoke?

O Jugoslaviji je omenjal kot posebnost, da se pobira razpravnina po tem, kako dolgo traja razprava. Izračunal je, da takse v pravnih pri nas znašajo 42 do 45% od vrednosti spornega predmeta. V Franciji segajo do 5%.

Sprejeta je bila naslednja resolucija:

- 1) s prekomernimi sodnimi taksami se ne sme ovirati iskanje pravice pri sodiščih;
- 2) na začetku pravde naj se ne pobira nobena taksa ali naj se k večjemu plača minimalen znesek;
- 3) zmagujoča stranka naj v nobenem primeru ne bo dolžna plačati namesto stranke, ki je propadla v pravdi;
- 4) nikakor naj se ne pobere od zmagujoče stranke iz naslova taks več kakor je sama mogla izterjati od nasprotne stranke.

II. Siromaška pravica (Fernand Loesch iz Luksemburga).

Referent je prikazal, kako je urejena v posameznih državah siromaška pravica. Po živahni debati so bile sprejete naslednje smernice:

- 1) Unija priporoča, naj odvetniki to ustanovo vzdržujejo. Želi, naj se v deželah, kjer je še ni, v najkrajšem času uvede v najožjem sodelovanju z odvetniškimi zbornicami;
- 2) Pri podelitvi siromaške pravice naj sodelujejo odvetniške zbornice;
(To se tiče zlasti takih dežel, v katerih siromaško pravico priznavajo posebne, pri posameznih sodiščih obstoječe komisije);
- 3) V načelu odvetnik, ki je postavljen za zastopnika siromašnih, ne sme zahtevati nagrado za svoje delo. V izjemnih primerih, ki jih ocenijo predsedniki ali upravni odbori odvetniških zbornic, pa lahko dobi nagrado.

Kjer so določene odvetniške tarife, bi zakonodaja morala skrbeti za to, da se določijo neke določene nagrade za odvetniško delo ob zastopanju siromašnih strank.

- 4) Kadar odvetniku nastanejo posebna plačila ali izdatki, naj mu to povrne država ali pa siromašna stranka, zlasti kadar se njeno imovinsko stanje popravi.
- 5) Kljub brezplačnosti zastopanja mora odvetnik stvari siromašne stranke posvetiti isto marljivost in gorečnost kakor

svojim plačanim stvarjem. Uprave odvetniških zbornic naj to nadzorujejo.

6) Da se siromaška pravica ne bi zlorabila, naj zakonodaje določajo, da je treba imovinsko stanje prosilca za siromaško pravico natančno ugotoviti in po tem odločiti, ali naj se dovoli popolna ali delna oprostitev sodnih stroškov.

Unija priporoča vsem državam, naj pristopijo Haaški konvenciji z dne 17. julija 1905. ali naj se pa z bilateralnimi konvencijami obvežejo, da bodo medsebojno dajale siromaško pravico pripadniku druge države.

III. Vloga odvetnika pri izvajanju dokaza po pričah (Gunar Bomgren iz Stockholma).

Referent ugotavlja, da sta v civilnih postopnikih spoznavna dva sistema glede zaslišavanja prič: anglosaksonski in kontinentalni. Po prvem izprašujejo priče samo odvetniki, in sicer najprej vsak odvetnik priče, ki jih je predlagala njegova stranka. — „examination in chief“. Potem izprašuje vsak odvetnik priče nasprotna stranke — „cross examination“. Dovoljeno je tudi pismeno izpraševanje tako, da priča odgovori na pismeno stavljena vprašanja, ki jih odobri sodišče. Ta način velja v Angliji, na Danskem, Norveškem in Švedskem, torej v severno-evropskih državah.

Po sedanjem kontinentalnem sistemu, ki je preostanek pismenega postopka, izprašuje priče sodnik. Tu je razlikovati dva načina: v nekaterih državah naj priča vezano pove vse, kar ve (déclaration spontanée), v drugih pa odgovarja na sodnikova posamezna vprašanja (tako je predpisano tudi v § 436 jugoslovanškega cpp., vendar pa pri nas v praksi sodniki večinoma priče pozivljajo, naj povedo, kar vedo o okolnostih, glede katerih so predlagane za priče). V obeh primerih stavljajo stranke in odvetniki vprašanja na priče ali pa sodniku ali pa z njegovo dovolitvijo v obraz priče (tako tudi po § 385 našega cpp.).

Referent je predlagal, naj se kongres izreče za to, da smejo odvetniki opraviti izpraševanje prič brez intervencije sodnikov, ki naj izpraševanje samo nadzirajo in odredijo izpopolnitev dokaza po daljnem izpraševanju, ako se to morebiti pokaže kot potrebno.

Naš dr. Polit eo se je temu uprl, češ da mora sodnik voditi izpraševanje prič, ter je izrekel mnenje, da gre tu za dva popolnoma nasprotna pravna nazora in sistema, pa se ne more zahtevati od pristašev enega sistema, naj na temelju kratke diskusije sprejmejo povsem nasprotni drugi sistem. To mnenje je podpiral tudi L. Sarran ter je bila resolucija zavrnjena s pripombo, da se pobude referata vzamejo na znanje.

IV. Garancija in imuniteta odvetniškega poklica; poklicna tajna onkraj državnih mej. (Roman pl. Komarnicki iz Budimpešte).

Zanimivo je rešil drugi del svojega referata. Polemiziral je zlasti z razpravo „Das Berufsgeheimnis und sein strafrechtlicher Schutz“ (spisal Dr. Fritz Sauter, Breslau, 1910), ter se izjavil za to, da odvetnika veže poklicna tajna odnošno, da se on sme nanjo sklicevati ter odkloniti izpovedbo tudi v inozemstvu, ako gre za zadevo, ki se je vršila ali razpravljala v tuzemstvu.

Kadar pa odvetnik zastopa stranko v inozemstvu, ne kot odvetnik, — saj tega poklica v inozemstvu sploh ne sme izvrševati, — marveč samo kot pooblaščenec, zlasti pri sklepanju pravnih poslov, pa ne more uveljavljati poklicne tajne.

Glede tega bo referent svoje poročilo še izpopolnil ter nadaljeval na prihodnjem kongresu.

V. Imovina tujcev v vojskujočih državah (S. Czigler iz Budimpešte).

Ta referat je bil že v znamenju politične krize v Srednji Evropi, ki je hudo pritiskala na razpoloženje kongresistov in na delo. Iz Čehoslovaške je prišlo 10 članov in je ta delegacija uživala splošne simpatije.

Referent je zastopal mnenje, da se v vojskujočih državah spoštuje imovina sovražnih tujcev. Država naj na podstavi svojih zakonov izkorišča produkcijske možnosti imovine inozemcev, sicer naj se pa za tako imovino imenuje upravnik, ki naj bo odvetnik. Imenuje naj ga inozemec sam, vlada vojskujoče države, v kateri živi in ima tujec svojo imovino, naj pa ima pravice veta proti osebi odvetnika. Imovina tujca naj se upravlja v skladu z zakoni vojskujoče države, toda z upoštevanjem inozemčevih interesov.

Ta referat je izzval živahno debato. Libanonec D a r g h a m in Amerikanec S h e a r s sta referentovo mnenje pobijala ter razlagala, da imovinska uprava ne spada v naravno področje odvetnikov. Vmešal se je tudi Kitajec T c h e n Y a o t o n g, odvetnik in profesor na vseučilišču v Nankingu, ki je to in druge prilike uporabil za silno temperamentne napade na Japonsko in njeno postopanje v sedanji vojski na skrajnem vzhodu Azije. Govoril je gladko francoščino, samo s čudno izgovorjavo.

Kongres je predlog referentov odklonil.

VI. Med „obvestili“ je podal častni predsednik in ustanovitelj Unije, Jean Appleton, veliki mojster govora in peresa, poročilo o „Ustavni organizaciji Madžarske in o značilnih potezah njene zakonodaje“. Referat je bil dovršen po obliki in vsebini, neprijetno smo pa občutili tudi ob tej priliki, da Francozi preveč laskajo tisti državi, v kateri se vrši vsakočasni kongres, ali dele-

gatom države, za katero imajo kak poseben interes. Še dalj je šel sicer tako simpatični in zaslužni generalni tajnik Unije, Louis Sarran iz Pariza. Govoril je o „provinciah“, ki so jih Madžari izgubili vsled svetovne vojne, in ni pomislil, da s tem zadene ob občutljivost Čehoslovakov, Rumunov in Jugoslovanov.

Xavier Janne, iz Verviersa v Belgiji, ki je tudi docent na vseučilišču, si je pod naslovom „Unifikacije zakonov o menicah in čekih“ dovolil nekako lekcijo o osnovnih pojmih meničnega in čekovnega prava. S tem nam je pokazal, kakšno naj bo vzorno predavanje na vseučilišču, ni pa to spadalo na kongres.

Amerikanec Pendleton Beckley (Kentucky) je skušal s svojim referatom o „dokazih v običajnem pravu (Common Law) in o postopku pravičnosti (Equity Procedure) v ameriškanskih postopnikih“ vzbuditi zanimanje za ameriški sistem. Jean Appleton ga je zavrnil s tem, da se je spomnil neke znane veseloigre, v kateri se ameriški sodni postopek zelo zabavno smeši.

Končno je Jean Nyulászi iz Budimpešte prečital svojo razpravo z naslovom „Spremembe v socialnem in gospodarskem življenju in problem odvetništva“. Pokazal je, kako se je vloga odvetnika spreminjala od najstarejših časov do danes. Zasebnik se sedaj zateka tudi h kolektivom, da zastopajo njegove interese (n. pr. delavskim sindikatom, zvezam podjetnikov, zvezam upnikov, lastnikov patentov itd.). Ti pa si ne prizadevajo samo za koristi in pravice posameznikov, marveč tudi za splošne pravice svojih stanovskih pripadnikov. Razen tega se je razvila tudi ustanova gospodarskih posvetovalcev (expert comptable, wirtschaftlicher Berater), ki opravljajo prav za prav posle odvetnikov. Odvetništvo se mora prilagoditi najnovejšim spremembam v socialni, gospodarski in politični organizaciji družbe ter prevzeti ne samo zaščito individualnih interesov, marveč tudi tistih, ki nastopajo v kolektivni obliki in to ne samo takrat, kadar se pravo že krši, marveč tudi preventivno. Priporoča, naj se Unija peča s temi vprašanji, zlasti tudi v tej smeri, kaj treba storiti, da bodo odvetniki pridobili potrebno znanje in sposobnost, da bodo kos tem nalogam.

Na koncu so se vršile volitve novega predsednika in še dveh podpredsednikov. Prihodnji kongres se bo vršil v septembru 1939. v Varšavi; vodil ga bo novi predsednik Roman pl. Komarnicki iz Budimpešte, ki mu v žilah teče tudi poljska kri.

Od prireditve omenjamo nočno vožnjo po Donavi skozi čarobno razsvetljeno mesto, banket, ki so ga dali odvetniki v hotelu Piccadilly na Marjetinem otoku, in končno celodnevni izlet v avtobusih, najprej v Székesfehérvár (Stolni Beograd), kjer so od l. 1038. kronali ogrske kralje in kjer je imel svojo prestol-

nico tudi kralj Sv. Štefan. Tam je bila tudi izdana v l. 1222. znamenita zlata bula. — V mestni zbornici so nas svečano sprejeli in gostili veliki župan grof Széchenyi, mestno zastopstvo in odvetniki. Potem smo se peljali na Blatno jezero, ki je 78 km dolgo in 14 km široko in ki mu Madžari pravijo „ogrsko morje“. Po kosilu v najelegantnejšem kopališču v Balatonföldvaru smo se vozili s parnikom po jezeru mimo polotoka Tihany, na katerem je bil v l. 1918. interniran par dni avstrijski cesar Karel IV., ko je z letalom iz Španije došel na Madžarsko, da bi si rešil vsaj ogrsko krono. — V Siofoku smo zapustili parnik in se ponovno vkrcali v avtobuse in povrnili v Budimpešto.

Končno omenjam, da je v Budimpešti, ki šteje nekaj manj kot en milijon prebivalcev, več kot 3000 odvetnikov in da nekateri živijo v največji bedi.

Književna poročila.

Dr. Murko Vladimír: Vrednostni papirji, kaj je treba vedeti o njih. Tiskarna „Merkur“ d. d., Ljubljana 1938. Str. 135, cena vez. din 48.—.

Pisec opozarja, koliko škode so imeli in imajo imetniki vrednostnih papirjev od svoje nepoučenosti o nabavi in prodaji vrednostnih papirjev, o njihovi donosnosti, o pobiranju dividend, o zameni, zrebanju itd. Zgube, ki so tako nastale, so eden glavnih vzrokov, da so vrednostni papirji pri občinstvu tako malo priljubljeni. To ima za posledico težave pri finansiranju koristnih zasebnih podjetij in pri pribavljanju sredstev za javne namene. Zato hoče pisec široko občinstvo poučiti o bistvu in pomenu vrednostnih papirjev, izvemši menice, čeke, bankovce, warrante in trg. nakaznice; bavi se torej predvsem s tzv. naložnimi papirji. Knjiga bo dosegla svoj namen. Pisec je povedal jako popolno in lahko razumljivo, kar treba vedeti človeku, ki ima ali hoče nabaviti vrednostne papirje katere koli pri nas navadnih vrst. Važno bo zlasti, kar pove o dobrih in slabih straneh posameznih vrst vrednostnih papirjev, o njihovi primernosti za naložbo imovine in o njihovem upravljanju. Podrobno obravnava potem posamezne vrednostne papirje, ki so pri nas v prometu, kdo jih je izdal, količino, odplačevanje, obresti ali dividende, ali je papir pupilarno varen, ali ga lombardira Narodna banka, kako je z zastaranjem itd. Vsebinska knjige je torej prav bogata in vidi se, da ima pisec dober vpogled v snov tudi s praktične strani. — Seveda sama poučenost o vrednostnih papirjih ne bo zadostovala, da bi svet bolj posegal po vrednostnih papirjih; pisec sam, prav diskretno omenja, da bi bilo dobro, ko bi se po tolikih letih uredilo vprašanje onih javnih dolgov, ki jih je prevzela naša kraljevina po mirovnih pogodbah. Omenil bi bil pri delnicah lahko še, da je skrajni čas, da dobi obvezno moč novi trg. zakon, ki bi ščitil delničarje dokaj uspešneje kot jih ščitijo sedanji zakoni. Saj je prav pri polomih delniških družb občinstvo utrpelo velike izgube in prav te izgube so, poleg slabih skušenj s pred- in medvojnimi javnimi obveznicami, svet odvrnile od vrednostnih papirjev.